



## Veel melkveebedrijven komen in problemen bij melkprijs lager dan 30 euro

*Jakob Jager*

De huidige melkprijs die melkveehouders ontvangen ligt op een zeer laag niveau. Op basis van de huidige prijzen zou het jaargemiddelde van 2009 rond de 27 euro per 100 kg uit kunnen komen. Ruim 70% van de bedrijven heeft echter een melkprijs van minimaal 30 euro nodig om alle betalingsverplichtingen, zowel bedrijf en privé, te kunnen voldoen.

### *Kritieke melkprijs*

De kritieke melkprijs is een indicator die aangeeft bij welke melkprijs een bedrijf nog juist aan alle betalingsverplichtingen kan voldoen. Indien de werkelijke melkprijs onder de kritieke melkprijs komt, resteert er geen netto kasstroom en verslechtert de liquiditeitspositie van het melkveebedrijf. Met gegevens uit het Bedrijven-Informatienet is de kritieke melkprijs in beeld gebracht. Voor dit onderzoek zijn gegevens van ruim 150 zuivere melkbedrijven gebruikt. Dat zijn bedrijven die minimaal 6 jaar in administratie zijn. Door deze langere periode te kiezen worden incidentele jaarinvloeden in ontvangsten en uitgaven zoveel mogelijk beperkt en afgevlakt. Een centrale rol bij de kritieke melkprijs spelen de ontvangsten en uitgaven, dit in tegenstelling tot bij het inkomen, waar opbrengsten en kosten bepalend zijn. Vanuit het inkomen worden dan ook posten bijgeteld en afgetrokken die geen kasstroom zijn. Een deel van die posten, zoals de privé-bestedingen en aflossingen, is genormaliseerd. Ook is een reservering in rekening gebracht om van het huidige machine- en werktuigenpark de moderniteit op peil te houden. De inkomsten van buiten het bedrijf worden niet meegenomen in de berekeningen.

### *Aantal bedrijven naar hoogte kritieke melkprijs*

De gemiddelde kritieke melkprijs komt uit op bijna 32,5 euro per 100 kg melk (tabel 1). Dat is 1 euro lager dan de werkelijk gerealiseerde melkprijs over de periode 2002-2007. Met ander woorden, er resteren gemiddeld voldoende financieringsmiddelen om in de groei van het bedrijf te investeren. Ongeveer 10% van de zuivere melkveebedrijven heeft een kritieke melkprijs van minder dan 25 euro per 100 kg melk en ongeveer 15% van de bedrijven blijft bij een prijs van 27 euro (waarop het gemiddelde van 2009 mogelijk uitkomt) nog aan de goede kant van de streep. De andere 85% van de bedrijven zal te kort komen om aan alle betalingsverplichtingen te voldoen. Die bedrijven kunnen dus tijdelijk in de problemen komen. Voor een deel van hen kan het acute probleem worden opgevangen met de inkomsten van buiten bedrijf, die in dit onderzoek buiten beschouwing zijn gelaten, maar anderen moeten op zoek naar andere oplossingen, zoals besparing op kosten of uitgaven. Een mogelijkheid voor deze bedrijven is om de vervangingsinvesteringen achterwege laten of aflossingen uit te stellen.

### *Oorzaken van de verschillen*

De bedrijven met een lage kritieke melkprijs realiseren een hoge netto kasstroom per 100 kg melk. Dat kengetal levert een verschil tussen de 2 uiterste groepen op van ruim 22 euro. De grootste winst wordt behaald in de bedrijfskosten. Er zijn bedrijven die met relatief weinig kosten toch een hoog inkomen weten te halen. Ook lage aflossingen en privé-bestedingen spelen een rol. Daarbij speelt de omvang van het bedrijf een grote rol: de bestedingen per 100 kg melk kunnen bij grote bedrijven lager blijven dan bij kleinere. Ook in de kosten kunnen zich schaalvoordelen voordoen. Grotere bedrijven hebben gemiddeld een 10 tot 20% lagere kritieke melkprijs dan kleinere. Gecombineerd met lage betalingsverplichtingen levert dit een lage kritieke melkprijs op. Uit de cijfers blijkt dat elk bedrijf zijn eigen karakteristieken heeft, waarbij onder andere

ook de fase in de bedrijfscyclus en de voorwaarden waartegen bedrijven zijn overgenomen een rol spelen. Kort na de bedrijfsovername zijn de betalingsverplichtingen veelal hoog. De bedrijven met een lage kritieke melkprijs zijn groter (80 koeien) dan gemiddeld en hebben een relatief oude (oudste) ondernemer. Op deze bedrijven wordt ook meer dan gemiddeld geïnvesteerd en ze hebben een gemiddelde groei. 15% van de bedrijven heeft een kritieke melkprijs van meer dan 40 euro. Deze bedrijven zijn overwegend klein en ze hebben per 100 kg melk hoge uitgaven.

<b>Tabel 1</b>	<b>Kenmerken van melkveebedrijven, ingedeeld naar de hoogte van de kritieke melkprijs 2002-2007 1)</b>					
	<25	25-30	30-35	35-40	>40	Totaal
<i>Bedrijfskenmerken</i>						
Aantal bedrijven (%)	10	19	35	21	15	100
Aantal melkkoeien	81	78	68	66	44	67
Leeftijd oudste ondernemer	57	47	49	47	50	49
Investerings/100 kg melk per jaar	18,7	14,6	15	13	13,4	14,8
<i>Financiële resultaten per 100 kg melk</i>						
+ Opbrengsten (incl. toeslagen)	41,30	43,10	42,00	42,50	42,70	42,30
w.v. melk (A)	32,90	33,40	33,60	33,40	33,50	33,40
- Betaalde kosten en afschrijvingen	25,00	29,50	32,20	35,90	38,30	32,10
w.v. betaalde rente	1,60	3,50	4,20	5,20	4,80	4,00
= Inkomen (normale bedrijfsvoering)	16,30	13,50	9,80	6,60	4,40	10,30
- Prive bestedingen	6,30	6,10	6,80	7,60	14,50	7,50
+ Afschrijvingen + ov.middelen	3,50	2,70	3,20	3,10	4,30	3,20
- Aflossingen	2,60	4,50	5,00	6,30	5,80	5,00
= Netto kasstroom (B)	10,90	5,70	1,10	-4,20	-11,60	1,00
Kritieke melkprijs (A-B)	22,00	27,70	32,50	37,60	45,10	32,40

1) Netto kasstroom excl. Privé inkomsten en overdrachten; aflossingen, buitengewone baten en lasten, belastingen en gezinsbestedingen zijn genormaliseerd.  
Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

### Conclusies

Ongeveer 10% van de melkveebedrijven heeft een kritieke melkprijs die lager is dan 25 euro per 100 kg. De bedrijven zijn gemiddeld relatief groot en kenmerken zich door lage kosten en lage rente- en aflossingsverplichtingen. Bedrijven met een hoge kritieke melkprijs zijn klein van omvang en tonen een geringe groei. Ook wordt er weinig geïnvesteerd. Andere kenmerken van deze bedrijven zijn ontsparingen, een lage melkproductie per koe en hoge rente- en aflossingsverplichtingen. Ongeveer 85% van de bedrijven heeft aan een verwachte opbrengstprijs voor 2009 van 27 euro per 100 kg niet voldoende om aan alle betalingsverplichtingen te kunnen voldoen.